

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
IQTISODIYOT VA MOLIYA VAZIRLIGI HUZURIDAGI BOJXONA
QO‘MITASI BOJXONA INSTITUTI**

Qo‘l yozma huquqida

UO‘K: 339.543.3 (575.1)

PARDAYEV TULKIN NASIROVICH

**O‘ZBEKISTONDA BOJXONA TO‘LOVLARINI UNDIRISH
MEXANIZMINI TAKOMILLASHTIRISH**

08.00.07 – Moliya, pul muomalasi va kredit

Iqtisodiyot fanlari doktori (DSc) ilmiy darajasini olish uchun tayyorlangan

DISSERTATSIYA

**Ilmiy maslahatchi: iqtisod fanlari
doktori, professor T.S.Malikov**

Toshkent shahri – 2025- yil

MUNDARIJA

KIRISH.....	4
1-BOB. BOJXONA TO‘LOVLARINI DAVLAT BUDJETI DAROMADLARIGA UNDIRISHNING ILMYIY-NAZARIY ASOSLARI	16
1.1. Bojxona to‘lovlarining mohiyati, ularni qo‘llashning obyektiv zarurligi va ahamiyati	16
1.2. O‘zbekiston Respublikasi Davlat budjeti daromadlarini shakllantirishda bojxona to‘lovlari va ularni undirishning uslubiy jihatlari	31
1.3. Bojxona to‘lovlarini hisoblashning o‘ziga xos xususiyatlari va muhim nazariy jihatlari.....	40
Birinchi bob bo‘yicha xulosalar.....	49
2- BOB. O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA BOJXONA TO‘LOVLARINI UNDIRISHNING HOZIRGI HOLATI TAHLILI.....	51
2.1. O‘zbekiston Respublikasida bojxona to‘lovlarining turlari va stavkalarni optimallashtirish borasida amalga oshirilgan ishlar tahlili.....	51
2.2. Bojxona organlari tomonidan undirilgan va Davlat budjeti daromadlariga o‘tkazilgan bojxona to‘lovlari tahlili.....	62
2.3. Bojxona to‘lovlarini undirishda berilgan imtiyoz va preferensiyalar tahlili va muammolar	76
Ikkinchi bob bo‘yicha xulosalar.....	87
3- BOB. BOJXONA TO‘LOVLARI MIQDORIGA TA’SIR ETUVCHI OMILLARNING TURKUMLANISHI VA ULARNING EKONOMETRIK TAHLILI	89
3.1. Bojxona to‘lovlari miqdoriga ta’sir etuvchi asosiy omillar va ularning turkumlanishi.....	89
3.2. Tovarlarining bojxona qiymati va uni aniqlashni takomillashtirish	102
3.3. Bojxona to‘lovlari miqdoriga ta’sir etuvchi omillarning ekonometrik tahlili.....	118
3.4. O‘zbekiston Respublikasida bojxona to‘lovlari miqdorini ekonometrik model asosida prognozlashni baholash	132
Uchinchi bob bo‘yicha xulosalar.....	148
4-BOB. BOJXONA TO‘LOVLARINI UNDIRISHDA AXBOROT DASTURLARIDAN FOYDALANISHNI TAKOMILLASHTIRISH	151
4.1. Bojxona to‘lovlarini undirishda Bojxona qo‘mitasi YAAT dasturlarining roli va ahamiyati.....	151
4.2. Bojxona to‘lovlarining undiriluvchanligini ta’minlash jarayonida foydalanilayotgan elektron dasturlar va mobil ilovalarni takomillashtirish choralari	166
To‘rtinchi bob bo‘yicha xulosalar.....	178